

vercent God weer de harten van Zijn kinderen. Zoo leidt Hij ons, die dikwijls faalden, op tot den Heiligen Dienst! Heerlijk, dat er zulke geschiedenissen als van Johannes Markus in den Bijbel staan! God laat ons nooit in 's harten wreed vermoogen, wie ons verdoemt, de Heer verdoemt ons niet!

N. B.

(Vervolg van Kerkelijk Leven.)

wapenen, die we uit Openbaring XI kennen: de wapenen van het gebed. We weten, dat anderen die wapenen stomp vinden, en er om lachen. In elk geval zal men van die zijde dit wapen volkomen ongevaarlijk achten.

Provoceeren zal dat volk evenmin. Het zal niet de tegenstellingen toespitsen, niet aanklagen, waar het toch geen feitenkennis heeft; en het zal niet tartten, zelfs niet hen, van wie de thans elders vertoevende minister-president eens per radio verklaarde, dat ze persoonlijk onnederlandsche handelingen hadden verricht.

Maar het zal zijn God niet mogen verloochenen. Het zal niet elken Zondag preeken over de verschillen, die tusschen de leer van het nationaal-socialisme en de gereformeerde leer liggen, en die ingrijpend genoeg zijn. Maar het zal evenmin, wanneer het daartoe naar den gewonen gang van het ambtswerk de tijd is (b.v. in de catechismusprediking over het eerste gebod), die verschillen opzettelijk verzwijgen. Het zal zijn jeugd willen behouden; zijn vrije jeugd onder de macht der ouders. Het zal, voorzover het anti-revolutionair is, zijn opvatting van het gezag, van de overheid, regerende bij de gratie Gods, niet willen prijsgeven, noch ook de principiële doorwerking van die leer willen opschorten ter wille van menschen. Want men moet Gode meer gehoorzamen dan den menschen. Het zal niet, om te sarren, of om een vijandige stemming te kweken, den samengang breed uitmeten tusschen de mystiek van Jacob Böhme, en de filosofie van Fichte—Hegel, en het boek van Alfred Rosenberg, dat in Duitschland zoo veel lezers vond. Maar het zal evenmin, als de kwestie aan de orde komt, of als anderszins ook de nood het vordert (indien b.v. onze boekhandel zou overstromd worden, of onze jeugdactie van haar vrijheid zou beroofd worden), dien principiële samengang verzwijgen, en — het zal blijven veroordeelen een leer, die wij niet mogen verdragen. M.a.w., dat volk zal de N.S.B.'ers als personen geen kwaad doen, noch het verschil tusschen wat zij persoonlijk deden en wat de N.S.B. qua talle deed, veronachtzamen. Maar het zal de leerstellingen der N.S.B. blijven veroordeelen. Het zal de wapens, die men zien kan, gestrekt laten. Maar het zal de geestelijke wapens niet strekken, en liever vervolgelingen lijden, dan in dezen ontrouw zijn aan zijn God, den Levende. Het zal ook blijven bidden voor de Joden, hen niet weren van het doopvont, indien zij zich bekeeren. Het zal bloed, ras en bodem aan Woord en Geest ondergeschikt verklaren.

In hoeverre nu de begrippen rijks-vijandig en duitsch-vijandig elkaar willen interpreteren, weet ik niet. Wij moeten ons ook niet nerveus maken; het geloof heeft zijn eigen rust.

Maar we moeten wel ons indenken, welke voetangels en klemmen hier liggen, opdat al degenen, wien zulks te eeniger tijd mocht aangaan, bijtijds bedenken, wat Zondag 37 zegt van het rechte eed zweren. Dat is o.m. God aanroepen, dat Hij ons straffe, indien wij valscheheid zweren.

Nogmaals, wij weten niet, of ooit eenige verordening der bezettende mogendheid ons werkelijk zal kwetsen in ons laatste bolwerk: de consciëntie. Maar één ding weten wij wel: een opgelegde straf van menschen weegt niet op tegen een door een valschen eed afgesmeekte eeuwige straf van God den Heere.

O Heere, Uw Woord is in der eeuwigheid, en Uw werken prijzen U. Gij hebt U hier een volk vergaderd, dat op vele malen en op velerlei wijze van U veel goeds gezegd heeft. O Heere, laat die woorden hun niet in het aangezicht slaan. — De zonen van een Rijk, dat in de laatste jaren soms een leger begunstigd heeft, die tegen Uw Woord ingaat, loopen ons huis voorbij. Ze kunnen ook verlangen, er in te komen. Ook onder die zonen zijn er, die Uw Naam belijden: laat onze eeden evenmin als de hunne in ons samenkomen U in het aangezicht weerspreken. Doe ons recht, o God, doe ons recht. En in alle geval: verheerlijk Uw Naam; want hiertoe zijn wij in deze ure gekomen, Vader. En laat ons het goede zoeken ook voor Duitschland, het eenig goede, dat is de trouwe belijdenis van Uw Naam, en van Jesus Christus, onzen Oppersten Leidsman en Archeeg, onzen Leider, onzen Koning. En laat ons het goede zoeken voor ons eigen geslagen volk, opdat het niet door ons stilzwijgen nog meer uiteengeslagen worde. Bewaar ons, Vader, voor verraad, tegenover U gepleegd. Bewaar, die over onze grenzen kwamen; Gij weet, voor hoelang; bewaar ze voor hetgeen onze gebieden zou verhinderen, en onze door Christus vrijgemaakte consciëntie zou willen onderwerpen aan een dienstbaarheid, die niet van Jesus Christus is, noch zich met Hem verdraagt. Bescherm onze kinderen, opdat de gesneuvelden onder hen niet zouden moeten worden benijd, als die weggenomen zouden zijn vóór den dag des kwaads. Heere, laat ons leven, leven. Leven met een vrije consciëntie. En neem onze zonden

weg, want die zijn groot. Onze zonden van spreken, en niet minder die van zwijgen. En zegen onze Souvereine, onze Koningin Wilhelmina, en haar Huis, en geef ons vrede over Europa; en doe ons vast gelooven, dat die vrede er is, dien Gij hebt uitgeroepen in de velden van Bethlehem Efrata. En bind ons aan Uw Woord. Amen.

K. S.

WIE WIL HELPEN?

In een dorp „ergens in Nederland" is tijdens den oorlog het kerkgebouw van de Geref. Kerk in brand geschoten en de belendende pastorie is daardoor mede een prooi van de vlammen geworden. Het in de pastorie wonende predikantsgezin is van alles beroofd: kleeren, meubels en boeken, alles is totaal verbrand, niets is gered kunnen worden.

Nu is mijn verzoek het volgende. Er zijn waarschijnlijk wel lezers, die theologische boekwerken uit hun bibliotheek zouden willen afstaan aan een predikant, die niets meer heeft, zelfs geen bijbel meer. Commentaren zijn natuurlijk het meest welkom. Wie wil hier helpen? De gemeente, welke deze predikant dient, is klein en hulpbehoevend. Het traktement, dat hij geniet, is beneden het minimum. Van het opnieuw aanschaffen van een bibliotheek is daarom absoluut geen sprake.

Indien iemand iets te missen heeft, wil hij dan even met mij correspondeeren, opdat geen dubbele exemplaren gestuurd worden? Wil iemand, die geen boeken heeft, toch wat doen, dan zal natuurlijk een gift ook heel welkom zijn.

's-Gravendeel.

J. M. SPIER.

Van der Palm, het troetelkind.

Een der meest karakteristieke figuren van het Fransche tijdvak in ons land was Prof. Johannes Hendricus van der Palm, de grootvader van Nic. Beets.

Hij studeerde te gelijk met Bilderdijk aan de universiteit te Leiden en het scheen eerst, dat deze twee hoogbegaafde studenten gesworen vrienden zouden worden en blijven.

Bilderdijk van zijn kant had dit graag gewild. Hij had behoefte aan vriendschap. Herhaaldelijk heeft hij en Van der Palm en Rhijnvis gesmeekt hem hun vriendschap te schenken. De groote Eenname heeft gesnakt naar gemeenschap, al leek het soms, dat hij iedereen van zich afstootte.

In zijn studentenjaren begint het zoo mooi. Hij schrijft gedichten in de „vriendenrollen" van zijn academievrienden. Van der Palm krijgt ook de beurt en een wat goede:

Wanneer ik 't hart voor de kracht der vriendschap
[voel aan 't branden,

En, hevig aangedaan,

Door d'angsten knoop geklemd in heur gewijde

[banden,

Van vreugd aämechtig slaan;

Dan schrei ik, gansch vervoerd en als mij zelf

[onttoogen,

De Godheid staamlend aan:

Gij schonkt me in dezen vriend, weldadig

[Alvermogen!

Het allerhoogste goed, een sterveling toe te staan!

Bilderdijk, de „altijd Overdrevene", is hier kind van zijn tijd.

Jawel, maar het heimwee naar echte, zuivere vriendschap roept er toch in en hij meent in Van der Palm een vriend gevonden te hebben.

En Van der Palm schijnt het ook wel te meenen. Wanneer Bilderdijk op schitterende wijze gepromoveerd is, schrijft Van der Palm op zijn beurt een vers in den rol van zijn „halsvriend" en noemde zich gelukkig

„...in hem (wiens schitterende eer

Bij 't dankbaar nakroost nooit versterve!)

In Febus eelsten zoon, den Gunstling van Minerve,

Een teergevoelig vriend..."

De vriendschap schijnt dus wel hecht.

En Dr van Vloten, die nu letterlijk Bilderdijk van alle dingen de schuld geven wil, zegt er van:

„Beide jonge menschen, bestemd om een gansche nieuwe jaartelling in de nederlandsche proza en poëzie te openen, hoorden bij elkander, oefenden elkander, bewonderden elkander, hadden elkander lief en gevoelden, dat zij elkander waard waren. Ze schenen bestemd den weg des roems met tezamen geslagen handen op te treden en ten einde te wandelen. Het zou een schoone bijzonderheid in de geschiedenis der vaderlandsche Letteren geweest zijn..."

Inderdaad, hadde het aan Dr van Vloten gelegen, de historie van Bilderdijk zou een andere geweest zijn. méér roem, méér rijkdom, méér vriendschap zou hij genoten hebben, maar... geen profet, geen Vader van het Reveil zou hij geweest zijn.

Van Vloten zoekt de oorzaak van het stuk slaan van deze vriendschap natuurlijk alléén bij Bilderdijk. Hij spreekt zelfs van „de mate van weersin", waarin zich de „uiteenlopende aanleg (die volgens hem de oorzaak van de scheiding is geweest) bij Bilderdijk uitte".

Maar Da Costa zegt het ons anders: „het leven

zou hen straks uit elkander slaan". En wij, die zoo veel verder achter de feiten staan, kunnen het nog nauwkeuriger presiciëren: de vervaltijd — de tijd van afval — waarin Van der Palm zich heel goed en Bilderdijk zich nooit schikken kon, zou hen uiteen slaan.

Van der Palm is het troetelkind van den franschen tijd in ons land geworden en Bilderdijk, de verworpen, de banneling. Dat is het verschil.

En het lijkt wel alsof God zelf dezen vromen „leiders", die bij al hun verraad aan de heilige beginselen, toch goed „orthodox" wenschten te blijven en om hun stichtelijkheid en dierbaarheid bij de eenvoudigen in goeden reuk stonden, allen wind in de zeilen geeft. Menschen als Rhijnvis Feith, Van Lennep, Van der Palm hadden al hun kans. Ze voelden zich welgeslaagde en gelukkige menschen, niettegenstaande het met ons land en volk door de zwartste diepte en grievendste vernedering heen glog.

In een voorrede van het vijfde deel van zijn „kinderbijbel" schrijft Van der Palm, nadat hem een zoon door den dood is weggenomen:

„Had ik hem mogen behouden! Maar zelfs nu bij en onder dit verlies, kan ik niet de woorden der vurigste dankbaarheid vinden voor mijn lot. Misschien indien ik hem behouden had, ware ik gelukkiger geweest, dan een sterveling hier beneden kan dragen..."

En hij heeft reden om zich „gelukkig" te achten, althans van den egoïstisch-menschelijken kant bezien.

Hij is als predikant de gevierde kanselredenaar. Zijn kerken zijn altijd tjokvol. Men mag zijn stichtelijk, bevindelijk woord wel. En wanneer hij zijn preek gehouden heeft, loopt hij zoo terloops bij zijn uitgever aan, die zijn preeken drukt en dan liggen zijn f 100.— steeds al gereed. En wanneer zijn uitgegeven preeken tot preekenbundels uitdijen, geeft hij ze opnieuw uit en prijst hij zich in een voorrede „schier te gelukkig".

Maar Bilderdijk heeft voor zijn preeken (op zijn manier dan) nooit f 100.— gebeurd bij zijn uitgever. Ik denk hier aan wat Kuyper zegt in zijn Bilderdijk Gedenkrede: „Voor wat hij uitgaf, één gulden de bladzij, zijn „Ondergang der Eerste wereld" hem voor f 60.— afgekocht..."

Werkelijk, het is zoo! En daar kleefde geen gemakkelij op te ditschen stichtelijkheid aan, maar zweet en bloed en tranen...

Van der Palm, schier te gelukkig...

Maar Bilderdijk klaagt op zijn ouden dag aan Tydeman — één der weinigen, die waarlijk vriend met hem geweest zijn —: „Ik zou geen drie dagen van heel mijn leven kunnen noemen, waarop ik waarlijk gelukkig geweest ben".

„Mans eigen schuld zeggen de achttiende-eeuwers. Hij heeft zijn kansen voorbij laten gaan! Hij was niet „voorzichtig", niet „soepel", niet „tremsch"...

Hoe heeft de vrome Van der Palm het gedaan gekregen zoo „schier te gelukkig" te worden?

We zullen eens opslaan wat de Heer Janse van Biggkerke er van zegt in zijn boek: „Van Dordt tot '34":

„De jonge Van der Palm deed zelfs mee aan de wapenoefeningen der vrijcorpsen (we zijn in de dagen, waarin Nederland bezig is zich aan de Franschen te versjacheren en Van der Palm doet er niet alleen met het woord, maar ook met de daad aan mee!) Toen de Pruisen kwamen in 1787, verdween hij plotseling op een zondagavond uit zijn gemeente te Maartensdijk, omdat hij de wraak der Oranjegezinde Bunschoter visschers vreesde. Maar in 1793 hield hij een dankstond in de kerk te Middelburg, omdat de fransche broeders nu waren gekomen om de rechten van den mensch te brengen. God had met eigen hand den jenever over de rivieren gelegd voor de weldoeners, zei hij..." En de Heer Janse voegt er aan toe: „Zeer afdierbaar moet dat geweest zijn".

Op het feest der alliantie tusschen de fransche en nederlandsche Republieken, welke in 1796 werd gehouden, houdt Van der Palm zijn „Aanspraak en dankzegging". De Heer Janse zegt: „In dienzelfden tijd werd een eenvoudig Walehersch boertje door de politie opgepakt, omdat hij tegen een vriend in een particulier gesprek had gezegd: „die alliantie met Frankrijk is een verdoemd stuk". Daarvoor werd hij opgesloten in den kerker te Middelburg, waar hij in Januari 1798 ellendig omkwam. In dienzelfden tijd was de vrome, brave lofredenaar op de fransche Revolutie professor in Leiden. Het volgend jaar werd hij „Agent van nationale Opvoeding" (Minister van Onderwijs).

Dat alles was het loon, dat Van der Palm beurde voor het in dienst stellen in den franschen tijd van zijn gaven en talenten, „ten algemeene nutte", voor zijn „soepele aanpassing" aan de gewijzigde omstandigheden. Het betaalde wel goed.

In zijn preeken, zijn redevoeringen en geschriften verheerlijkte hij de „nieuwe toestanden", die onder het fransche bewind tot stand kwamen.

Maar wanneer het straks alles verkeerd loopt en onze jongens door Napoleon voor de slagvelden worden opgeëischt en ons volk al maar méér verarmt, weet Van der Palm even gracieus als Van Lennep en Rhijnvis zijn draai te nemen.

Zonder schuldbelijdenis, zonder erkenning van dwaling zelfs, verandert hij met de rest van „politiek inzicht" en schrijft in 1813 zijn „Vaderlandsche uitboezeming".

En wéér is Van der Palm de gevierde man. Hij wordt lid van schier alle geleerde Maatschappijen;

1) A. Janse, Van Dordt tot '34, pag. 49.

naast de eere-medaille, die hij van Napoleon kreeg, siert de gouden erepenning der Maatschappij van Nederlandsche Letterkunde en straks ook nog de Nederlandsche Leeuw van Willem I zijn eerwaarde borst.

Is het wonder, dat dit troetelkind zich „schier te gelukkig" achtte?

Natuurlijk is er dan al sedert lang geen sprake meer van vriendschap met Bilderdijk. Van der Palm zou zich... gecompromitteerd achten. Want Bilderdijk krulpt ergens in Duitsland als banneling door het leven, verarmd, verlaten, vergeten schier. Het loon voor zijn trouw, voor zijn geloof, dat niet stichtelijk maar naar den Woorde Gods was...

Maar schaamt Van der Palm zich Bilderdijks vriend te zijn, andersom is het precies zoo.

Bilderdijk schaamt zich hem en zijn kornuiten zijn vrienden te noemen.

Wanneer hij, teruggekeerd in het land, in 1808 benoemd wordt met heel de bekende, elkander bewonderende kliek, zooals Feith, Van der Palm, Van Hemert, J. D. Meyer e.a. tot lid van het te stichten Ned. Inst. van wetenschappen, dan bedankt Bilderdijk voor de eer en zegt: „Ik met lieden als Feith en Van Hemert in één college hassebasen? Dan vocht ik liever als de eerste Christenen in het dierenperk..."

Bilderdijk blijft zijn isolement handhaven, banneling nu ook in zijn eigen land, maar daarin dan ook sterk, want hij deelt het lot des Profeten om het ambt des Profeten te kunnen bedienen, en zijn Profetenloos is hem bij God gewaarborgd geweest: met éere gekroond, rijker dan het de menschen Van der Palm e.s. ooit hebben kunnen doen.

G.

R. v. R.

(Alle inzendingen, deze rubriek betreffende, aan Ds D. van Dijk, Akkerstraat 26, Groningen.)

Een kwade en toch een goede tijd.

Een vraag, die tegenwoordig wel leven zal in menig hart is deze: „hoe moet ik de omstandigheden, waarin wij zijn komen te verkeeren, beschouwen en hoe moet ik mij daartegenover gedragen?"

Het komt mij voor, dat daarop geen beter antwoord kan worden gegeven, dan dit: „Beschouw dezen tijd als een kwaden en toch tegelijk een goeden tijd".

„Een kwade tijd."

Van Israël in de dagen van Jeremia wordt gezegd: „Gij hebt hen geslagen, maar zij hebben geen pijn gevoeld".

Israël had zich geharnast tegen Gods kastijding, het had zich daar opzettelijk ongevoelig voor gemaakt. Zoo had de bezoeking Gods de gewenschte vrucht niet kunnen hebben.

Als ik in deze dagen zoo eens luister naar wat de menschen zeggen en let op de houding, die men aanneemt, dan krijg ik sterk den indruk, dat er niet weinigen zijn, die doen, wat zij maar kunnen om de pijn, die God ons wil aandoen, van zich af te houden. Zij sluiten de oogen voor de werkelijkheid.

„Het is toch zoo erg nog niet", zeggen zij. „Het zal wel wat meevallen."

Met alle kracht leggen ze er zich op toe om zich te handhaven in hun prettig en genoegelijk leven van voorheen.

Zij willen de pijn niet gevoelen.

Dat nu is niet goed. Daardoor werken wij den Heere tegen bij Zijn werk, dat Hij aan ons bezig is te werken; daardoor stellen wij ons Hem in den weg, waarlangs Hij voortschrijdt naar het doel, dat Hij, door wat Hij nu over ons heeft doen komen, bij ons wil bereiken.

Wat de Heere allereerst van ons vraagt is dit, dat wij wel degelijk ons rekenschap zullen geven van het kwaad, dat hij over ons gebracht heeft en dat nog bezig is zich over ons te voltrekken.

Zeker, wij mogen en moeten dankbaar zijn, dat de Heere het tot nu toe nog niet erger gemaakt heeft, dan Hij deed.

Wij mogen dankbaar zijn, dat zij, die ons land op dit oogenblik bezet houden, zich zoo correct en welwillend gedragen.

Wij mogen en moeten dankbaar zijn, als onze man, als onze kinderen, gezond en ongedeerd uit den strijd zijn teruggekeerd. Wij mogen en moeten dankbaar zijn, dat het leven veelszins zijn gewonen gang heeft kunnen behouden of herkrijgen.

Maar — de nood is daarom wel gebleven en naarmate hij langer blijft aanhouden, zal hij zwaarder gaan drukken.

Groote schaarschte, vrijwel in alle opzichten, laat haar duistere schaduw reeds over ons vallen.

Ons land is, in de enkele weken, waarin wij nu in den greep van den oorlog zijn, reeds ontzaglijk verarmd.

Tal van menschen, ook in onze Gereformeerde Kerken, zijn totaal verarmd.

Mooie, bloeiende zaken, zijn ineen gestort.

Ons kerkelijk leven, dat zich overigens nog vrij ontplooiën kan, zal van deze dingen den terugslag ondervinden.

Hoe zal het worden met onze Zending?

Zal het ons gelukken den band te houden met de zendingsterreinen?

Zal de financiering van dien arbeid kunnen doorgaan?

En de toekomst onzer kinderen.

Hoe zal zich alles ontwikkelen, hoe zal het worden? Wij weten het niet. En, nog eens, het zou niet goed zijn in luchthartigheid of Stoïcijnse ongevoeligheid ons oog voor deze dingen te sluiten en te zeggen: „vrede, vrede en geen gevaar".

Het is een kwade tijd en wij willen dat zien en erkennen.

✽

Maar, (en dat zullen wij evenmin uit het oog verliezen), maar het is ook een goede tijd.

Goed, in dezen zin, dat het zoo duidelijk te zien is, dat de Heere, onze God, Zich met ons bezig houdt, om ons te vormen, te genezen van zooveel kwaad, waarmee wij behept waren.

Het is erg moeilijk te zeggen, zelfs is het gevaarlijk dat te probeeren, of er nu bepaalde zonden waren, en zoo ja, welke dat zijn, waarom de Heere deze smartelijke beproeving over ons gebracht heeft.

Als wij profeten waren als Amos en Jeremia en al die andere Godsmannen van ouds, als wij door inspiratie hierover een bijzondere openbaring gekregen hadden, dan zouden wij kunnen zeggen: „dàarom en dàarom is het nu zooals het is".

Maar zulk een openbaring hebben wij niet —, en nu moeten wij ook niet probeeren zulke profetische allures aan te nemen. Wij zouden ons daarbij heel leelijk kunnen vergissen en bovendien zouden wij daarbij gevaar lopen, onszelf uit het oog te verliezen en te kijken naar anderen, die wij dan aan deze bijzondere zonde vooral schuldig achten te zijn.

Veel beter is het, dat wij er ons diep van door-dringen, dat God de Heere door deze beproeving in het algemeen ons aller persoonlijk leven wil louteren en vervolmaken.

✽

Wat ik in deze dagen zoo klaar gezien heb, dat is dit, dat wij, heel in het algemeen, aan God, in ons leven, zoo ontzaglijk weinig de plaats geven, die Hem toekomt en waarbij wijzelf alleen waarlijk gelukkig kunnen zijn.

Wij gelooven zoo weinig, dat God werkelijk onze God is. Hij is zoo weinig de rijkdom van ons leven. Zijne beloften beteekenen zoo weinig voor ons.

Wij hebben zoo weinig troost aan de wetenschap, dat niets ter wereld ons dien God zal kunnen ontnemen; in het leven niet, ook in het sterven niet.

Wij vinden zoo weinig rust in die ontzaglijke waarheid, dat God regeert, dat er niets kan geschieden tegen Zijn Raad, tegen Zijn Wil en dat er dus nooit iets kan gebeuren, dat ons werkelijk kwaad zou doen.

Daarom is ons leven practisch zoo gelijk aan het leven van den wereldling.

Wij zoeken in de practijk van ons leven onze vreugde telkens in de dingen, waarin ook de wereldling die zoekt, wij vertrouwen op dingen, waarop ook de wereld vertrouwt.

Zoo komt het, dat wij, als deze dingen ons dreigen uit de handen geslagen te worden, wij even bang zijn als de wereld of, evenals de wereld, ons oog voor de werkelijkheid zoeken te sluiten, dat wij, met het oog op de toekomst, even onrustig zijn als de wereld en ons vermoelen met te probeeren den sluier, die voor de toekomst hangt, weg te slaan om er achter te komen hoe het nu wel worden zal.

Eik courantenbericht, elke radio-mededeeling schrikt ons op en kan ons, maar zoo, onze rust benemen.

Wij staan zoo ontstellend weinig op de hoogte, waarop wij zeggen kunnen: „laat mij alles ontnomen worden, zelfs mijn leven, ik blijf toch rijk, want God houd ik over; laat komen wat komt, het zal goed voor mij zijn, want het komt mij toe uit Gods Hand.

Toch wil God de Heere, dat wij zóó leven zullen. En dit staat onomstootelijk vast, dat Hij daartoe dezen nood over ons brengt, opdat Hij dit bij ons uitwerken zou.

Daarom is deze tijd een goede tijd.

Nooit zoo duidelijk, als in dezen tijd, heeft mij toegesproken het Woord: „Want dien de Heere liefheeft, kastijdt Hij".

Dit is het, wat deze dagen ons zeggen: „Veel te lief, veel te lief heeft u de Heere, dan dat Hij u maar zou laten gaan in uw zonde en ongelooft en wereldschgezindheid, daarom heeft Hij nu Zijn Hand aan u gelegd om in u, tot uw zaligheid en tot Zijn eere, het geloof tot ontplooiing en tot heerschappij te brengen".

Deze dagen doen ons zoo duidelijk beseffen onze heerlijke relatie, waarin wij staan tot dien grooten en goeden God, Die alles regeert, den God des hemels en der aarde.

Zij doen ons zoo klaar zien, dat wij kinderen zijn, die verkeeren onder 's Vaders dak, onder 's Vaders hoede.

Dat is heerlijk.

En nu ben ik zoo bang, dat wij op deze dingen geen acht zouden geven, dat wij Gods Vaderlijk-arbeiden aan ons zouden negeren of beantwoorden met ontevredenheid en opstandigheid, met angst en bezorgdheid.

Daarvoor moge de Heere Zelf ons bewaren.

Hij, Die de hand aan ons heeft gelegd, moge ook Zelf de vrucht van dezen arbeid groot en heerlijk maken.

En wij, laten wij daarin Zijn medearbeiders zijn.

Zijn medearbeiders; door ons te buigen over Zijn Woord en te vragen: „Heere, Heere, hoe wilt Gij ons hebben?"

Wanneer in bange, onweer-zwarte tijden

de Kerk niet spreekt 't van God ontvangen Woord, Geen dagersaad zal van den nacht bevrijden... tenzij in schuldbesef Gods roep weer wordt gehoord.

Heeft volk na volk moedwillig losgelaten

des Hoogsten Wet: de dood heeft hen bekoord!

Omdat zij — dwazen — Jezus Christus haten,

heeft Hij die heilig is hun vredesdroom verstoord.

Ook dáárin staat die 't Licht is in het duister,

met d'armen uitgebreid en roept: zie hier

o mensch, zie mijn geboon dan toch en luister,

zoo zal uw heil en vrede zijn als een rivier.

J. DE WEVE.

Zijn medearbeiders door ons gebed om lijdensvrucht. Wij mogen stellig bidden om terugkeer van den vrede, maar wee ons, als wij anders niet weten te vragen.

Wij mogen bidden om wegneming van den nood, maar niet anders dan in dezen vorm: „Vader, mocht het zijn, neem den nood weg, maar niet zonder dat Uw volk door het lijden geheiligd, dichter tot U en tot den hemel gekomen is. O, Vader, laat deze bange tijd niet voorbijgaan, zonder dat Uw volk er door gelouterd is".

O, ik durf er niet aan te denken, dat de wolken over zouden trekken en — wij zouden daarna niet anders zijn dan wij tevoren waren.

Nogeens: „daarvoor beware ons God".

Beschaamd.

Men zal zich herinneren, dat ik, voor de oorlog uit-brak in „De Reformatie" een correspondentie had met een gemobiliseerde.

Ik meende, dat deze broeder niet stond waar hij staan moest.

Sinds dien dag is de oorlog gekomen en hij heeft daarvan zeker niet de minst zware last te dragen gehad.

Vijf dagen en vier nachten heeft hij, vrijwel ononderbroken, in het vuur gestaan.

Gods almachtige goedheid heeft hem bij het leven behouden.

En hoor nu wat hij schrijft:

„Maar ik ben vijf dagen en vier nachten telkens dicht bij den dood geweest. Ik kon geen half uur vooruit-zien. Toen eindelijk, bijna te laat, heb ik geleerd alles, en leven en vrouw en kinderen en zaak en geld in Gods handen te geven. Ik ben niet van plan het weer uit Zijn handen te nemen en laat het daar, waar het velg is".

Meer dan met het behoud van zijn leven, wensch ik dezen broeder daarmee geluk, dat de Heere onze God hem dáár gebracht heeft.

En wat mij betreft; ik ben door zulk schrijven diep beschaamd.

Dit alleen wil ik zeggen, dat ik, die hem en met hem vele anderen, heb meenen te moeten vermanen, niet anders kan dan bidden, dat God mij, als ik zou komen in omstandigheden, als waarin hij verkeerd heeft, dezelfde genade mag geven, die Hij dezen broeder geschonken heeft en — met hem aan zooveel andere, jonge, belijders, wier schrijven, uit de diepten des doods, van hetzelfde geloof getuigenis aflegde.

Gode zij dank.

D. v. D.

Het Calvinisme en Ook de techniek?

Inleiding.

Over veel onderwerpen heeft het Calvinisme zich uitgesproken. Reeds de titels van de Stone-lezingen van Dr A. Kuyper alleen, getuigen daarvan. Over alle zijden van het gecompliceerde rijke leven wenschte het Calvinisme het licht van Gods Woord te laten schijnen. Dit was voor zijn besef een dure roeping. Gehoorzaamheid, hier in de profetische ambtsverrichtingen, bracht deze vrucht voort. (Psalm 145.)

De resultaten van het onderzoek bleven niet uit. Niet slechts de leer, ook het leven kwam onder beslag van het Calvinisme. Het leven in die landen waar het Calvinisme wortel schoot, onderscheidt zich van dat in landen waar uit tegengestelde beginselen wordt geleefd. Waar het Calvinisme beslag wist te leggen op het volksleven, werd dit meer ingericht in overeenstemming met de geopenbaarde levensregel. Hiervoor behoeft niet alleen het Calvinisme te worden aangewezen als de stuwende kracht, doch haar levens- en wereldbeschouwing stimuleerde evenwel als geen andere, tot een nauw leven bij de Schrift.

Te merkwaardiger is, dat het Calvinisme tot dusver